

Una eina per treballar els usos lingüístics entre els joves

Margarit, M. Vilarrasa, F.
La veu dels kats
Barcelona: Editorial Mediterrània, 2005. Il. Ramon Galup

Autors

Imma Canal
Pere Mayans
Departament d'Educació

Tal com s'indica en la presentació del Secretari de Política Lingüística a l'estudi sobre *L'Estadística sobre els usos lingüístics a Catalunya 2003* (EULC-03)¹, un dels grans reptes de la política lingüística de l'actual Govern de la Generalitat de Catalunya és el del foment dels usos lingüístics interpersonals en català. De fet, una de les conclusions d'aquest informe ja ens indica que els usos interpersonals col·loquials estan fortament mediatitzats per la norma de subordinació al castellà. A més, i també segons l'estudi, els usos orals del català estan vinculats al domini elevat de l'habilitat de parla, per la qual cosa sembla evident que el nostre sistema educatiu ha de propiciar la millora dels coneixements de llengua en general i de l'habilitat relacionada amb la parla en particular. En aquest mateix sentit, i en el marc del document *La situació de la llengua als centres educatius: actuacions per consolidar-la i per potenciar-la*,² presentant al final del curs 2004-2005 i que forma part del *Pla per a la Llengua i la Cohesió Social*,³ el Departament d'Educació anunciava que estimularia, entre d'altres, l'elaboració de materials didàctics que permetessin fomentar l'ús oral de la llengua a classe (expressió i interacció orals), com a pas imprescindible si volem avançar en l'ús general de la llengua, i treballar una educació sociolingüística amb l'alumnat d'ensenyament secundari, tenint present que el component sociolingüístic afecta tota la comunicació lingüística encara que, a voltes, els parlants no siguin conscients d'aquesta influència.

És en aquest context, de voluntat expressa de potenciar els usos

lingüístics favorables al català en la nostra societat, que ha aplegut el còmic *La veu dels Kats*, d'Editorial Mediterrània, amb el suport de la Secretaria de Política Lingüística i del Departament d'Educació. Com a la resta de còmics d'aquesta col·lecció, al final del llibre trobem tot un seguit de propostes didàctiques, que, en aquest cas, possibiliten al professorat treballar aspectes de la realitat sociolingüística de la nostra societat, especialment els que fan referència als usos lingüístics.

Si fem una anàlisi de les activitats que se'ns presenten, en primer lloc trobem un test que, a partir de les possibles reaccions dels personatges del còmic, permet que l'alumnat tingui una visió àmplia dels diversos punts de vista que pot haver-hi de com actuar en situacions diverses pel que fa a l'ús de la llengua. També permet reflexionar sobre quines són les circumstàncies, tant personals com socials, que ens fan actuar d'una manera o d'una altra.

En segon lloc, se'ns presenten cinc activitats, la primera de les quals, i que duu el títol *Posar-vos en la pell de l'altre*, té la finalitat de fer conèixer les dificultats, les actituds, les motivacions de l'alumnat nouvingut a l'hora d'aprendre una llengua d'acollida. L'alumnat en general, mitjançant aquesta activitat, pot entendre les dificultats que poden tenir les persones que aprenen una nova llengua i que, al mateix temps, l'han de servir si volen continuar els estudis. Després d'activitats d'aquests tipus, poden potenciar-se o consolidar-se actituds com la valoració de l'esforç, el respecte per les produccions d'un aprenent d'una segona llengua... També es poden treballar actuacions concretes com, per exemple, que l'alumnat apliqui estratègies lingüístiques que afavoreixin tant la comprensió com l'expressió d'un nou aprenent.

En la segona de les activitats, *Quines llengües es parlen al vostre país?*, es vol reflexionar sobre les normes d'ús i les conductes lingüístiques a la nostra societat a partir de la percepció que en té l'alumnat. L'activitat es pot utilitzar com avaluació inicial per després planificar altres activitats de

reflexió en funció de la distància que hi ha entre la percepció dels alumnes i la situació real.

En la tercera de les activitats, *Ús del català*, es vol que l'alumnat, a partir de l'observació de l'entorn i de la recollida d'informació, tingui una visió objectiva, i força completa i estructurada de la realitat sociolingüística de Catalunya. Pot plantejar-se com una activitat interdisciplinària o com una part d'un crèdit de síntesi.

La finalitat de la quarta activitat, *Situació actual de la llengua catalana al Principat*, és reflexionar sobre la utilitat i la necessitat de la llengua catalana a la nostra societat. A partir de dues preguntes, l'activitat ens permet arribar a unes conclusions fonamentades en les dades que s'han recollit a la tercera activitat. També podem tractar continguts com monolingüisme i bilingüisme.

I, finalment, a la cinquena activitat, *Hàbits lingüístics*, es vol fer prendre consciència dels hàbits lingüístics propis. A partir d'enquestes individuals i de tres preguntes finals, que es poden contestar col·lectivament, podem reflexionar sobre quina és la responsabilitat individual i col·lectiva a l'hora de mantenir una llengua.

En conclusió, el llibre planteja activitats de reflexió sobre situacions comunicatives diverses que permeten analitzar actituds i conductes de parlants amb diferents perfils lingüístics. Amb aquestes activitats, el lector pot familiaritzar-se amb la realitat sociolingüística del nostre país, amb l'objectiu de desenvolupar la consciència sociolingüística i tenir més informació a l'hora d'analitzar els usos lingüístics propis.

1. Torres, Joaquim (coordinador). *L'Estadística sobre els usos lingüístics a Catalunya 2003: llengua i societat a Catalunya en els inicis del segle XXI*. Barcelona: Departament de la Presidència. Generalitat de Catalunya, 2005.
2. http://www.xtec.es/lic/intro/documenta/annex4_llengua.pdf
3. http://www.xtec.es/lic/intro/documenta/Pla_LIC_0405.pdf

Bibliografia

- ALBAIGÈS I OLIVART, J. M. *El gran llibre dels cognoms catalans*. Barcelona: Edicions 62, 2005. 272 p. (No Ficció; 35) ISBN 84-297-5666-3
Recorregut pels cognoms catalans més freqüents. Inclou l'explicació del seu origen i significat i força informació complementària.
- Associació en Defensa de l'Etiquetatge en Català. *L'evolució de l'etiquetatge en català*. Barcelona: ADEC. Associació en Defensa de l'Etiquetatge en Català, 2005
- BASART SALA, P.; PUJOLÀS MASET, P. *Diccionari de fusteria*. Barcelona: TERMCAT, Centre de Terminologia, 2005. 314 p. ISBN 84-393-6882-8
Aplega i defineix en català més de 1.800 termes dels diversos camps de l'ofici de fuster: materials, equipaments, construccions, tècniques i processos. Cada terme presenta la definició en català, les equivalències en castellà, francès i anglès i, en molts casos, notes explicatives i il·lustracions que aclareixen els conceptes.
- BELTRAN I CALVO, V. *El parlar de la Marina Alta: el contacte interdialectal valencianobaleà*. Alacant: Universitat d'Alacant. Departament de Filologia Catalana, 2005. 350 p. ISBN 84-608-0333-3
Descripció dialectal del parlar de la Marina Alta (42 pobles habitats). A més de l'estudi fonètic, morfosintàctic i lèxic, inclou 216 mapes que mostren la distribució geogràfica dels trets lingüístics més interessants.
- BLASCO GASCÓ, F. DE P. *Vocabulari de dret civil: català/castellà* [En línia]. [València]: Universitat de València. Facultat de Dret: Universitat de València. Servei de Política Lingüística, 2005. 25 p. (Vocabularis Universitaris Bàsics. Dret; 11) <<http://www.uv.es/%7Eesnl/v/docs/Terminologia/vocabularis/Dret%20Civil.pdf>> [Consulta: 13 març 2006]
Conté 341 termes en català i inclou un índex castellà. El termes van acompanyats de l'expressió abreujada de la categoria gramatical, l'equivalència en castellà i, sovint, sinònims o notes complementàries.
- BRANCHADELL, A. *La moralitat de la política lingüística: un estudi com- parat de la legitimitat liberaldemocràtica de les polítiques lingüístiques del Quebec i Catalunya*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2005. 265 p. (Biblioteca de Dialectologia i Sociolingüística; X) ISBN 84-7283-818-8
Publicació de la tesi doctoral d'Albert Branchadell, presentada l'any 2003.
- CAIÀ GUITART, M.; ESCUDERO, J.-P. *Història dels noms de Reiners: les arrels d'un poble del Vallespir*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2005. (Treballs de l'Oficina d'Onomàstica; 10) ISBN 84-7283-805-6
Cambra Oficial de Comerç i Indústria d'Alcoi. Glossari d'Internet [En línia]. Alcoi: Cambra Oficial de Comerç i Indústria d'Alcoi, [2005]. <http://www.camara-alcoi.net/va/Servicios_web/glosario/glosario.htm>
Termes: aprox. 650
Llengües: català
Definicions
- CAMPS I MUNDÓ, A. [coord.]. *Bases per a l'ensenyament de la gramàtica*. Barcelona: Graó, 2005. 183 p. (Biblioteca d'Articles; 146) ISBN 84-7827-401-4
Pretén oferir elements de reflexió que puguin fonamentar les opcions curriculars tant per formular-ne les bases com, sobretot, per donar suport a les decisions que el professorat ha de prendre en el dia a dia de les seves classes. Així, la reflexió que es proposa se situa entorn de quatre grans eixos: l'activitat metalingüística, els objectius de l'ensenyament gramatical, els continguts escolars i la relació amb les teories científiques i, finalment, les metodologies d'ensenyament.
- CASTONGUAY, C.. *Incidence du sous-dénombrement et des changements apportés aux questions de recensement sur l'évolution de la composition linguistique de la population du Québec entre 1991 et 2001*. Ottawa: Département de mathématiques et de la statistique, Université d'Ottawa, DL 2005. ISBN: 2-550-44651-8
Catalunya. Generalitat. Departament de Justícia; TERMCAT, Centre de Terminologia. *Diccionari de dret civil*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Justícia, 2005. 160 p. (Termes Ju- rídics; 2). ISBN 84-393-6946-8
Recull de terminologia relativa a les cinc àrees clàssiques del dret civil: dret civil general, dret civil d'obligacions i contractes, drets reals, dret de família i dret de successions. Conté 1.160 termes catalans amb la seva categoria gramatical, definició i equivalències en castellà. A més, inclou les relacions de sinonímia entre les denominacions catalanes i, quan s'ha considerat necessari, notes que completen la informació de les definicions. Un índex bilingüe castellà-català permet accedir a les denominacions catalanes a partir dels equivalents castellans.
- CINCA, D. *Oralitat, narrativa i traducció: reflexions a l'entorn de Les mil i una nits*. Vic: Eumo, 2005. 222 p. (Biblioteca de Traducció i Interpretació; 12) ISBN 84-9766-130-3
Aquest assaig mostra solucions a problemes concrets de la traducció i reflexiona sobre qüestions relacionades amb la narrativa i amb l'oralitat.
- Consorci per a la Normalització Lingüística. Centre de Normalització Lingüística de Terrassa i Rubí. *El Català a la carta: lèxic per a restauradors*. Terrassa; Rubí: Consorci per a la Normalització Lingüística. Centre de Normalització Lingüística de Terrassa i Rubí: Gremi Empresarial d'Hostaleria de Terrassa i Comarca, 2005. Termes: 3.590
Llengües: català
- CONTRERAS, J.M.; FULLANA, O. *EL panjabi. Estudi comparatiu entre la gramàtica del català i la del panjabi*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Benestar i Família, 2005. (Llengua, immigració i ensenyament del català; 7) ISBN 84-393-6709-0
- Diccionari d'enginyeria civil*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana: Universitat Politècnica de Catalunya, 2005. (Diccionaris de l'Enciclopèdia. Ciència i tecnologia). ISBN 84-412-1403-4
- DOMINGO I CABALLOL, J.. *L'ús social del català entre els joves de l'Anoia: un cas concret: els estudiants de secundària i batxillerat dels centres de la comarca*. Igualada: Departament de Joventut el Consell Comarcal de l'Anoia, 2005

Els Mètodes en dialectologia: continuïtat o alternativa?: I Jornada de l'Associació d'Amics del Professor Antoni M. Badia i Margarit (Barcelona, 11 de març de 2004). Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2005. (Biblioteca filològica; 52)
ISBN 84-7283-798-X

ESTEVE, A.; ESTEVE, F. *Guia pràctica de drets lingüístics al País Valencià.* València: Acció Cultural del País Valencià, 2006. 105 p.
ISBN 84-923667-0-2
Inclou models d'escrius de petició de relació en català amb les administracions.

GRÀCIA, L. *El tagal. Estudi comparatiu entre la gramàtica del català i la del tagal.* Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Benestar i Família, 2005. (Llengua, immigració i ensenyament del català; 10)
ISBN 84-393-6711-2

Institut d'Estudis Catalans. Secció Filològica. *Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana.* Vol. I. *Fonètica.* 3a ed., 4a reimpr. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2005.
ISBN 84-7283-319-4

Jornades de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans a l'Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana (15 i 16 d'octubre de 2004). Barcelona: Institut d'Estudis Catalans; València: Alacant: Castelló de la Plana: Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana (Universitat de València, Universitat d'Alacant i Universitat Jaume I), 2005.
ISBN 84-7283-813-7

JULIÀ-MUNÉ, J. *Fonètica aplicada catalana.* Barcelona: Ariel, 2005. 446 p.
ISBN 84-344-8257-6

Estudi dels sons de la parla en general i de diverses llengües en particular, especialment la catalana. Incorpora exercicis pràctics i informació bibliogràfica, i inclou un CD amb material fònic.

LAMUELA, X. *El romanès. Estudi comparatiu entre la gramàtica del català i la del romanès.* Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Benestar i Família, 2005. (Llengua, immigració i ensenyament del català; 8)
ISBN 84-393-6710-4

Manual de senyalització urbana d'orientació. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Política Territorial i Obres Públiques, 2005.
ISBN 84-393-6810-0

MARCOS MATAMOROS, R. *El Cel i el temps en la cultura popular: dites, noms i expressions a les Terres de l'Ebre.* Tarragona: L'Agulla de Cultura Popular, 2005. (L'Agulla; 19)
ISBN 84-96294-13-7

MARTÍ, C. (et al.). *Llengua catalana 1. Text, gramàtica, vocabulari.* Barcelona: Teide, 2005.

MARTÍNEZ I DALMAU, R.; VALÈNCIA I MONTES, L. *Vocabulari de dret constitucional: català/castellà* [En línia]. [València]: Universitat de València. Facultat de Dret: Universitat de València. Servei de Política Lingüística, 2005. 28 p. (Vocabularis Universitaris Bàsics. Dret; 12) <<http://www.uv.es/%7Eesn/v/docs/Terminologia/vocabularis/>>
Conté 334 termes en català i inclou un índex castellà. El termes van acompanyats de l'expressió abreujada de la categoria gramatical, l'equivalència en castellà i, sovint, sinònims o notes complementàries.

MIRALLES I MONTSERRAT, J. *Francesc de B. Moll i la llengua literària.* Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2005. 352 p. (Biblioteca Miquel dels Sants Oliver; 24)
ISBN 84-8415-716-7

Ofereix una àmplia informació ben documentada sobre Francesc de B. Moll i la llengua literària. Recull tant els diversos articles i estudis sobre aquest tema com l'anàlisi i l'evolució de les diferents obres gramaticals de l'autor.

MOLLÀ, Toni... et al. *Nosaltres exvalencians: Catalunya vista des de baix.* Barcelona: L'Esfera dels llibres, 2005.
ISBN 84-9734-315-8

NADAL, J. M. *La llengua sobre el paper.* Girona: Universitat de Girona. Institut de Llengua i Cultura Catalanes: CCG Edicions, 2005. 160 p. (Veus del Temps; 3)
ISBN 84-96444-35-X

Reflexió sobre el paper que tenen les llengües en la societat actual i en el món de la globalització.

Nadal recull els treballs més recents que ha realitzat per reflexionar sobre el futur de les identitats nacionals i la viabilitat de les llengües nacionals i, a més, posa en qüestió els paràmetres habituals d'anàlisi de la història de les llengües.

Neologismes d'empresa [Triptic]. Barcelona: Cambra de Comerç de Barcelona, [2005].
Termes: 77
Llengües: català

OSTIGUY, L. [et al.]. *Le Français oral soutenu chez des étudiants québécois en formation pour l'enseignement au secondaire.* Montréal: Office québécois de la langue française, DL 2005 (Suivi de la situation linguistique; 4)
ISBN: 2-550-45541-X

PASCUAL RUBIO, E. *El tractament de la llengua catalana als llibres de text de secundària: informe sobre el tractament de la llengua catalana als llibres d'Ensenyament Secundari Obligatori (ESO) de l'Estat espanyol.* Barcelona: Observatori de la Llengua Catalana, 2005 (Dossiers; 10)
ISBN: 84-609-8143-6

PLA BOIX, A. M. *El règim jurídic de les llengües a l'Administració de la Justícia.* Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Relacions Institucional i Participació, 2005
ISBN: 84-393-6807-0

PUJOL, O. *Diccionari sànscrit-català.* Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 2006. 1328 p. (Diccionaris Bilingües; 177)
ISBN: 84-412-1405-0
Conté més de 50.000 entrades. Incorpora articles de tipus enciclopèdic sobre l'hinduisme i la cultura índia en general i inclou la doble etimologia (la tradicional dels gramàtics sànscrits i la de la lingüística comparada occidental) i un índex alfabètic de totes les entrades romanitzades.

REIG, E. S. *Valencià en perill d'extinció.* València: [l'autor], 2005. 2a ed. rev. i ampl. 864 p.
ISBN: 84-609-5264-9

Aquesta edició afegeix 605 paraules i locucions noves a les 835 anteriors, notablement augmentades. A més, incorpora un índex amb més de 10.000 paraules, una nova introducció molt més extensa i un pròleg del professor Emili Casanova.

REINHEIMER RIPEANU, S., (dir). *Dictionnaire des emprunts latins dans les langues romanes*. Bucuresti: Academiei Române, 2004. ISBN 973-27-0987-1

REINKE, K. *La langue à la télévision québécoise : aspects sociophonétiques*. Montréal: Office québécois de la langue française, DL 2005 ISBN: 2-550-45542-8

Es presenten els principals resultats de la tesi doctoral de Kristin Reinke "La qualité de la langue et la norme linguistique à la télévision francophone du Québec: analyse des variables phonologiques et morphologiques" (2004)

Resolució PRE/3684/2005, de 15 de desembre, per la qual es publiquen termes normalitzats pel Consell Supervisor del Termcat. DOGC. Vol. 30 (2 de gener de 2006), núm. 4542, p. 11-15.

ROCA, F. *L'ucraïnès. Estudi comparatiu entra la gramàtica del català i la de l'ucraïnès*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Benestar i Família, 2005. (Llengua, immigració i ensenyament del català; 9) ISBN 84-393-6744-9

ROMANÍ, J. M.; SABÍN, F.; SOLÍS, M. *Enquesta sociolingüística a la província de Tarragona. Any 2002*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de la Presidència, 2005. 84 p. (Publicacions de l'Institut de Sociolingüística Catalana. Documents de Treball; 19) ISBN: 84-393-6879-8

Presenta la informació obtinguda per mitjà de l'enquesta feta a 1.560 persones adultes l'any 2002 en el territori de les comarques de Tarragona. Aquesta enquesta va ser promoguda per la Direcció General de Política Lingüística en ocasió de la celebració de les Jornades sobre Llengua a les Comarques de Tarragona (novembre de 2002).

ROS PARDO, H. (coord.). Llibre blanc de l'ús del valencià-[Multimèdia]: enquesta sobre la situació social del valencià, 2004. València : Publicacions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, 2005 (Recerca, 2) ISBN: 84-482-4125-8

ROVIRA MARTÍNEZ, M. (dir.); Saurí i Saula, E.; Gasull, B. *El Català a*

les empreses : context, pràctiques i discursos. Barcelona: Òmnium Cultural : Proa, 2005

SANZ PIÑOL, G.. *Comunicació efectiva a l'aula. Tècniques d'expressió oral per a docents*. Barcelona: Graó, 2005. (Desenvolupament personal del professor) ISBN 10:84-7827-407-3. Aquest llibre proposa un reflexió sobre les habilitats comunicatives orals en l'activitat docent amb l'objectiu de millorar-la. Inclou consells pràctics per treballar a l'aula, propostes per millorar les pròpies estratègies i habilitats comunicatives, exercicis i guies d'observació d'intervencions orals.

SOL, S. *Joan Coromines, una vida de llegenda*. Barcelona: Edicions 62 ISBN: 84-297-5683-3 Col·lecció: Biografies i Memòries, 59. Pàgines: 368

Una biografia de Joan Coromines que va més enllà del treball acadèmic: la trepidant vida civil i els episodis de compromís patriòtic de l'il·lustre filòleg.

SOLE, C. [et al.]. *Llengua, empresa i integració econòmica: l'intercanvi econòmic com a font de canvi lingüístic*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2005. (Treballs de la Secció de Filosofia i Ciències Socials; 32) ISBN 84-7283-802-1

TERMCAT, Centre de Terminologia. *Terminologia de la sida*. Barcelona: Masson: TERMCAT, Centre de Terminologia, 2005. 154 p. (Terminologies; 5) ISBN 84-458-1608-X; 84-393-6913-1.

Aplega i defineix 522 termes catalans relatius a la infecció pel VIH i la sida, i les equivalències en castellà, francès i anglès. Com a complement, inclou tres taules amb denominacions de termes referents a fàrmacs antiretrovirals, a malalties definidores de sida i a proteïnes del VIH.

TERMCAT, Centre de Terminologia. *Vocabulari de la sida* [Tríptic]. [Barcelona]: Masson: TERMCAT, Centre de Terminologia, DL 2005.

Universitat de Barcelona. Facultat de Biblioteconomia i Documentació. Comissió de Dinamització Lingüística. *Vocabulari d'arxivística: català, castellà, anglès*. Barcelona: Serveis Lingüístics

de la Universitat de Barcelona, 2005. (Vocabularis bàsics per a l'alumnat)

ISBN 84-95817-14-4

Termes: 272

Llengües: català, castellà, anglès

VIADÉL, F. *No mos fareu catalans: història inacabada del "blaverisme"*. Barcelona: L'Esfera dels Llibres, 2006.

ISBN 84-9734-402-2

VILA I MORENO, F. X. [coord.]. *Les dades lingüístiques del cens de l'any 2001: alguns dubtes i limitacions*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2005. 28 p. (Xarxa Cruscat; 1) ISBN 84-7283-824-2

WILLIAMS, G. *Sustaining language diversity in Europe. Evidence from the Euromosaic Project*. New York: palgrave Macmillan, 2005. xi, 251 p. (Palgrave Studies in Minority Languages and Communities). ISBN 1-4039-9816-7